

EUROOPAN NEUVOSTON IHMISOIKEUSSOPIMUSTEN VALVONTAELINTEN VIIMEISIMMÄT SAAMELAISIA KOSKEVAT SUOSITUKSET			
Sopimusvalvontaelin	Alkuperäinen englanninkielinen	Suomenkielinen käännös	Ruotsinkielinen käännös
Alueellisia kieliä tai vähemmistökieliä koskeva eurooppalainen peruskirja (1992) Euroopan neuvoston ministerikomitean suositus RecChL(2018)5, hyväksytty 3.10.2018	Recommends that the Finnish authorities take account of all the observations and recommendations of the Committee of Experts and, as a matter of priority: 1. further strengthen education in the Sami languages, also outside the Sami Homeland, especially by providing permanent financing for language nests and adult education; 2. take further measures to ensure the accessibility of social and health care in Swedish and in the Sami languages; 4. take measures to increase awareness and tolerance vis-à-vis the regional or minority languages of Finland.	suosittelee, että Suomen viranomaiset ottavat huomioon kaikki asiantuntijakomitean havainnot ja suositukset sekä kiireellisesti 1. edelleen vahvistavat saamenkielistä opetusta myös saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella, erityisesti myöntämällä pysyvän rahoituksen kielipesille ja aikuiskoulutukselle; 2. ryhtyvät lisätoimiin varmistaakseen ruotsin- ja saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen saavutettavuuden; 4. ryhtyvät toimiin lisätäkseen tietoisuutta Suomen alueellisista kielistä ja vähemmistökielistä sekä suvaitsevuuutta niitä kohtaan.	rekommenderar att de finska myndigheterna ska beakta sakkunnigkommitténs alla observationer och rekommendationer och skyndsamt 1. ytterligare stärka undervisningen på de samiska språken också utanför det samiska hembygdsområdet, särskilt genom att bevilja språkbon och vuxenutbildning permanent finansiering, 2. vidta ytterligare åtgärder för att säkra tillgången till social- och hälsovårdstjänster på svenska och på de samiska språken, 4. vidta åtgärder för att öka kunskapen om och toleransen gentemot Finlands landsdels- och minoritetsspråk.

Kansallisten vähemmistöjen suojelua koskeva puiteyleis-sopimus (1995) Euroopan neuvoston ministerikomitean päätöslauselma CM/ResCMN(2020)1, hyväksytty 12.2.2020	Recommendations for immediate action: 2. develop, together with the Sámi, a commonly recognised system for registration on the electoral roll that strikes an adequate balance between the interest of the community in preserving its structures of selfgovernance on the one hand, and the principle of free self-identification on the other. This process should be inclusive and strive to reach an agreement on criteria for registration on the electoral roll, on an appeals mechanism on the interpretation of these criteria, and on a longer time frame for decision making on applications; 3. significantly strengthen the participatory rights of the Sámi Parliament in legislation and practice, inter alia by equipping the Sámi Parliament with the necessary resources and providing training to the officials concerned at national and local levels on the correct implementation of the “obligation to negotiate”. While the amendment to the Act on the Sámi Parliament should have priority, the authorities should ensure effective participation as a mat-	Suositukset välittömiksi toimiksi: 2. kehitetään yhdessä saamelaisten kanssa yleisesti tunnustettu järjestelmä vaaliluetteloon merkitsemistä varten, jotta saavutetaan riittävä tasapaino toisaalta yhteisön itsehallintorakenteiden säilyttämisen edun ja toisaalta vapaan itseidentifioinnin periaatteen välillä. Prosessin tulisi olla osallistava, ja pyrkiä saavuttamaan yhteisymmärrys vaaliluetteloon merkitsemisen perusteista, näiden perusteiden tulkintaa koskevasta muutoksenhakumekanismista ja hakemuksia koskevan päätöksenteon pidemmästä aikataulusta; 3. vahvistaa merkittävästi Saamelaiskäräjien oikeuksia osallistua lainsäädäntöön ja käytäntöön muun muassa antamalla Saamelaiskäräjille tarvittavat resurssit ja tarjoamalla asianomaisille virkamiehille kansallisella ja paikallisella tasolla koulutusta ”neuvotteluvuorokäytön” asianmukaisesta täytäntöönpanosta. Vaikka Saamelaiskäräjiä koskeva lain muutos olisi ensisijainen toimenpide, viranomais-ten olisi kiireellisesti varmistettava	Rekommendationer för omedelbara åtgärder: 2. Tillsammans med samerna bör ett allmänt accepterat system för att upprätta vallängder tas fram i syfte att nå en tillfredsställande balans mellan befolkningsgrup-pens behov att bevara sina själv-styrelsestrukturer å ena sidan och principen om individuell själviden-tifikation å andra sidan. Denna process bör vara inkluderande och sikta på en överenskommelse om kriterierna för att tas upp i val-längden, om en besvärsmekanism gällande tolkningen av dessa krite-rier och om en längre tidsram för beslut om ansökningar. 3. Sametingets rätt till inflytande bör stärkas betydligt, både i lag-stiftning och i praktiken, bland annat genom att tilldela same-tinget de nödvändiga resurserna och tillhandahålla berörda tjäns-temän på nationellt och lokalt plan utbildning om den korrekta tillämpningen av ”skyldigheten att förhandla”. Även om en ändring av sametingslagen har högsta priori-
--	---	--	--

	ter of urgency even while the Act remains unamended; Further recommendations: 7. ensure, in close consultation with the Sámi, that decisions on the use of traditional Sámi land do not negatively affect the possibility for the Sámi to maintain and develop their culture in that area. To secure Sámi cultural and institutional autonomy, the authorities should continue to seek consensus on a reform of the relevant legislation, the ratification of ILO Indigenous and Tribal People Convention No. 169, and the Nordic Sámi Convention; 9. clarify, in close consultation with the Sámi, the statutory rights as regards the provision of Sámi language health care and social welfare services in the Sámi homeland and define attainable and measurable objectives. Sufficient budgetary resources should be made available so that these objectives can be met. Furthermore, the authorities should assess the need for and, if it is established, consider supporting the	tehokas osallistuminen siinäkin tapauksessa, että lakia ei muuteta; Muut suositukset: 7. varmistetaan tiiviissä yhteistyössä saamelaisten kanssa, että saamelaisen perinteisten maa-alueiden käyttöä koskevat päätökset eivät vaikuta kielteisesti heidän mahdollisuuksiinsa ylläpitää ja kehittää kulttuuriaan tällä alueella. Jotta voidaan turvata saamelaisten kulttuurinen ja institutionaalinen autonomia, viranomaisen olisi edelleen pyrittävä yksimielisyyteen asiaa koskevan lainsäädännön uudistamisesta, ILO:n yleissopimuksen nro 169 alkuperäis- ja heimokansoista ratifioimisesta sekä Pohjoismaisesta saamelaissopimuksesta; 9. selkeytetään tiiviissä yhteistyössä saamelaisten kanssa lakisääteisiä oikeuksia, jotka koskevat saamenkielisiä terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluja saamelaisten kotiseutualueella, ja määritellään saavutettavissa olevat ja mitattavissa olevat tavoitteet. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi käytettävissä olisi oltava riittävät budjettivarat. Lisäksi viran-	tet, bör myndigheterna skyndsamt säkerställa sametingets aktiva deltagande så länge lagen inte har ändrats. Vidare rekommendationer: 7. I nära samverkan med samerna bör det säkerställas att beslut som gäller användningen av traditionellt samiska områden inte på ett negativt sätt påverkar samernas möjligheter att bevara och utveckla sin kultur i området. För att trygga samernas kulturella och institutionella autonomi bör myndigheterna fortsätta söka konsensus om en reform av den relevanta lagstiftningen och sträva efter att ratificera ILO:s konvention 169 om ursprungsfolk och stamfolk och den nordiska samekonventionen. 9. I nära samverkan med samerna bör de lagstadgade rättigheterna klarläggas gällande hälso-, sjuk- och socialvård på samiska i samernas hembygdsområde och mål fastställas som går att uppnå och mäta. Det bör finnas tillräckliga budgetmedel tillgängliga för att dessa mål ska kunna nås. Vidare
--	--	---	---

	provision of certain services in the Sámi languages outside the homeland; 10. consolidate the support for Sámi language teaching, paying particular attention to language nests, distance education, and teacher training. Furthermore, the authorities should increase their efforts to revitalise the Romani and Karelian languages through actively promoting first language teaching of these languages in schools;	omaisten olisi arvioitava saamenkielisten palvelujen tarve, ja tarvittaessa harkittava tiettyjen saamenkielisten palvelujen tarjoamisen tukemista saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella; 10. vahvistetaan tukea saamen kielten opetukselle kiinnittäen erityistä huomiota kielipesiin, etäopetukseen ja opettajankoulutukseen. Lisäksi viranomaisten olisi lisättävä ponnistelujaan romanikielen ja karjalan kielten elvyttämiseksi edistämällä aktiivisesti näiden kielten opetusta ensimmäisenä kielenä kouluissa;	bör myndigheterna utvärdera behovet av tjänster på samiska utanför hembygdsområdet och, om behovet finns, överväga att stödja tillhandahållandet av vissa tjänster. 10. Stödet för undervisning i samiska bör samordnas och särskilt språkbon, fjärrundervisning och lärarutbildning bör uppmärksammas. Vidare bör myndigheterna öka sina insatser för att vitalisera romani och det karelska språket genom att aktivt främja modersmålsundervisning i dessa språk i skolorna.
Yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta (2011) Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan asiantuntijaryhmän Suomea koskeva arviointiraportti GREVIO/Inf(2019)9, hyväksytty 2.9.2019	9. GREVIO encourages the Finnish authorities to conduct dedicated surveys on all forms of violence against women at regular intervals and to carry out a population-based survey to assess Sámi women's exposure to sexual and domestic violence as a starting point for further policy measures. (paragraph 47 of the report)	9. GREVIO kehottaa Suomen viranomaisia tekemään säännöllisin väliajoin eri kohderyhmille suunnattuja kyselytutkimuksia kaikista naisiin kohdistuvan väkivallan muodoista sekä väestöpohjaisen tutkimuksen, jotta pystyttäisiin arvioimaan saamelaisnaisten alistuneisuutta seksuaaliselle väkivallalle ja perheväkivallalle ja saataisiin siten lähtökohtaa poliittisille jatkotoimille (raportin 47. kohta).	

	18. GREVIO strongly encourages the Finnish authorities to ensure, among local, municipal and regional authorities and social services, the setting-up of programmes to ensure the recovery of victims from violence and to ensure their economic independence, in the area of financial assistance, education, training and assistance in finding employment. Specific attention should be given to the provision of affordable, permanent housing to all women victims of violence and their children, in particular to victims who cannot stay in their home and as a follow-up measure after a stay at a women's shelter. Higher degrees of awareness of the different forms of violence against women, and cultural sensitivity towards the specific situation of women from national minorities such as the Sámi as well as other distinct groups of women in Finland, are also needed. The aim of such heightened awareness must be the provision of adequate support tailored to the individual specificities, rights and needs of all victims, and to overcome language barriers. (paragraph 104 of the report)	18. GREVIO kehottaa painokkaasti Suomen viranomaisia varmistamaan, että paikallisten, kunnallisten ja alueellisten viranomaisten sekä sosiaalipalvelujen keskuudessa otetaan käyttöön ohjelmia, joilla pyritään varmistamaan uhrien toipuminen väkivallasta ja taloudellinen riippumattomuus auttamalla heitä taloudellisesti, kouluttamalla heitä ja avustamalla heitä työnsaannissa. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä kohtuuhintaisten, pysyvien asuntojen tarjoamiseen kaikille väkivallan naisuhreille ja heidän lapsilleen, etenkin uhreille, jotka eivät voi jäädä kotiinsa, ja naisten turvakodissa oleskelleille uhreille jatkotoimena. Lisäksi on parannettava tietoisuutta naiseen kohdistuvan väkivallan eri muodoista sekä kulttuurisensitiivisyyttä kansallisiin vähemmistöihin, kuten saamelaisiin, ja muihin Suomen erityisiin naisryhmiin kuuluvien naisten erityistä tilannetta kohtaan. Tällä tietoisuuden parantamisella on pyrittävä tarjoamaan asianmukaista tukea, joka on sovitettu kaikkien uhrien yksilöllisiin erityispiirteisiin, oikeuksiin ja tarpeisiin sekä ylittämään kieliesteet (raportin 104. kohta).	
--	--	---	--

	22. GREVIO encourages the Finnish authorities to ensure the services of the Nollalinja national telephone helpline in a wider variety of languages, in particular Sámi, in order to reduce the language barriers that some women in Finland currently experience when seeking help. GREVIO also encourages the Finnish authorities to actively advertise the Nollalinja helpline as a service for all forms of violence which women in Finland may experience, in particular forced marriage, FGM and “honour-related” forms of violence. (paragraph 120 of the report)	22. GREVIO kehottaa Suomen viranomaisia varmistamaan valtakunnallisen auttavan Nollalinja-puhelinpalvelun tarjoamisen nykyistä useammalla kielellä, etenkin saamen kielellä, vähentääkseen niitä kieliesiteitä, joita osa Suomessa asuvaista naisista nykyisin kohtaa hakiessaan apua. GREVIO kehottaa Suomen viranomaisia myös tiedottamaan aktiivisesti Nollalinja-puhelinpalvelusta palveluna, jossa käsitellään kaikkia naisten Suomessa kohtaamia väkivallan muotoja, erityisesti pakkoavioliittoa, naisten sukuelinten silpomista ja erilaista ”kunniaväkivaltaa” (raportin 120. kohta).	
YHDISTYNEIDEN KANSAKUNTIEN IHMISOIKEUSSOPIMUSTEN VALVONTAELINTEN VIIMEISIMMÄT SAAMELAISIA KOSKEVAT SUOSITUKSET			
Sopimusvalvontaelin	Alkuperäinen englanninkielinen	Suomenkielinen käännös	Ruotsinkielinen käännös
Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus (1966) Ihmisoikeuskomitean loppupäätelmät ja suositukset CCPR/C/FIN/CO/7, hyväksytty 23.3.2021	Implementation of the Covenant and its Optional Protocol 4. The Committee notes that Finnish higher courts have invoked the Covenant while reviewing domestic cases. It regrets, however, the lack of concrete examples of court cases in which the provisions of the Covenant have been directly applied, in particular by setting aside relevant domestic legal	Yleissopimuksen ja sen valinnaisen pöytäkirjan täytäntöönpano 4. Komitea panee merkille, että Suomen ylemmät tuomioistuimet ovat vedonneet yleissopimukseen arvioidessaan uudelleen kansallisten tuomioistuinten ratkaisuja. Komitea pitää kuitenkin valitettavana, ettei sopimusvaltio ole antanut käytännön esimerkkejä oikeustapauksista, joissa	(käännettävänä)

	provisions in conflict with the Covenant. The Committee also expresses its concern that the Views adopted by the Committee in November 2018 <i>Sanila-Aikio v. Finland</i> (CCPR/C/124/D/2668/2015) and <i>Käkkäläjärvi et al. v. Finland</i> (CCPR/C/124/D/2950/2017)) regarding the right of self-determination of the Sami people (have not been implemented. On the contrary, the decisions of the Supreme Administrative Court of 5 July 2019, reinstating 97 individuals to the electoral role that the Electoral Committee of the Sami Parliament had removed, appear to run counter to the Views of the Committee. Furthermore, the Sami Parliament elections of September 2019 were not cancelled or postponed by the Government of Finland, thus resulting in a significant change in the composition of the Sami Parliament, with the entry of ethnic Finns, who are not considered to be Sami by the Sami Parliament (art. 2). 5. The State party should continue its efforts to inform and educate lawyers, prosecutors, judges, law enforcement	yleissopimuksen määräyksiä on sovellettu suoraan, erityisesti jättämällä soveltamatta kulloistakin asiaa koskevia kansallisia säännöksiä, jotka ovat olleet ristiriidassa yleissopimuksen kanssa. Lisäksi komitea ilmaisee huolensa siitä, ettei komitean marraskuussa 2018 antamia ratkaisuja saamelaiden itsemääräämisoikeudesta asioissa <i>Tiina Sanila-Aikio v. Suomi</i> (CCPR/C/124/D/2668/2015) ja <i>Klemetti Näkkäläjärvi ja muut v. Suomi</i> (CCPR/C/124/D/2950/2017)) ole pantu täytäntöön. Päinvastoin, korkeimman hallinto-oikeuden 5. heinäkuuta 2019 tekemät päätökset, joilla 97 henkilöä palautettiin saamelaiskäräjien vaaliluetteloon vaalilautakunnan poistettua heidät siitä, näyttävät olevan ristiriidassa komitean ratkaisujen kanssa. Suomen hallitus ei myöskään peruuttanut tai lykännyt syyskuussa 2019 pidettyjä saamelaiskäräjien vaaleja, minkä vuoksi saamelaiskäräjien kokoonpano muuttui merkittävästi, kun siihen tuli mukaan etnisiä suomalaisia, joita saamelaiskäräjät ei katso saamelaisiksi (2 artikla). 5. Sopimusvaltion tulisi jatkaa pyrkimyksiään tiedottaa yleissopimuksesta ja sen valinnaisesta pöytäkirjasta	
--	--	--	--

	officers and the public about the Covenant and its Optional Protocol. It should also promptly comply with all the Views adopted by the Committee with respect to the Sami indigenous people, through appropriate and effective mechanisms, so as to guarantee the right of victims to an effective remedy, in accordance with article 2 (3) of the Covenant. Human rights impact assessment 6. The Committee takes note of the human rights impact assessments of legislative and other policy proposals undertaken by various actors, such as the Council of Regulatory Impact Analysis. The Committee also notes that the constitutionality of legislation and the compliance with human rights obligations is supervised by the Chancellor of Justice and the Constitutional Law Committee. It is concerned, however, by reports of the lack of a systematic approach to such assessment and their limited effectiveness in upholding the rights of children, women, asylum seekers, migrants and the Sami people, in	sekä antaa niihin liittyvää koulutusta lakimiehille, syyttäjille, tuomareille, lainvalvontavirkamiehille ja suurelle yleisölle. Sopimusvaltion olisi myös viipymättä noudatettava kaikkia saamelaisten alkuperäiskansaa koskevia komitean ratkaisuja asianmukaisten ja tehokkaiden järjestelmien avulla taatakseen oikeudenloukkausten uhrien oikeuden tehokkaaseen oikeuskeinoon yleissopimuksen 2 artiklan 3 kappaleen mukaisesti. Ihmisoikeusvaikutusten arviointi 6. Komitea panee merkille, että eri toimijat, kuten lainsäädännön arviointineuvosto, arvioivat lainsäädäntöehdotusten ja muiden politiikkaehdotusten ihmisoikeusvaikutuksia. Komitea panee myös merkille, että oikeuskansleri ja eduskunnan perustuslakivaliokunta valvovat lainsäädännön perustuslainmukaisuutta ja ihmisoikeuksien mukaisuutta. Komitea on kuitenkin huolestunut tiedoista, joiden mukaan tätä arviointia ei tehdä järjestelmällisesti ja arviointi vaikuttaa vain rajallisesti lasten, naisten, turvapaikanhakijoiden, maahanmuuttajien ja saamelaisten oikeuksien ylläpitämiseen, etenkin kun on kyse tätä aihetta koskevien tietojen keruusta ja tarkaste-	
--	--	---	--

	particular regarding the collection and analysis of relevant data (art. 2). 7. The State party should strengthen the mechanisms for human rights assessment of legislative and policy proposals prior to their adoption to ensure their compatibility with the Covenant, in particular with respect to any legislative and policy proposals concerning the rights of persons belonging to vulnerable groups. The State party should also improve its system of collecting reliable disaggregated data with a view to conducting impact assessments of legislation and policies on Covenant rights. Rights of the Sami indigenous people 42. The Committee acknowledges the steps taken by the State party to promote the rights of the Sami people, including the ongoing establishment of a truth and reconciliation commission. The Committee, however, remains concerned that, despite the Committee's Views adopted in that respect in November 2018, the Sami Parliament Act – in particular section 3, on the definition of a Sami, and section	lusta (2 artikla). 7. Sopimusvaltion tulisi tehostaa järjestelmiä, joiden avulla arvioidaan lainsäädäntö- ja politiikkaehdotusten ihmisoikeusvaikutuksia ennen ehdotusten hyväksymistä, jotta varmistettaisiin niiden olevan sopusoinnussa yleissopimuksen kanssa erityisesti silloin, kun ne koskevat haavoittuviin ryhmiin kuuluvien ihmisten oikeuksia. Sopimusvaltion tulisi myös tehostaa järjestelmäänsä, jonka avulla se kerää luotettavia, eriteltyjä tietoja arvioidakseen lainsäädännön ja politiikan vaikutuksia yleissopimuksella turvattuihin oikeuksiin. Saamelaisten alkuperäiskansan oikeudet 42. Komitea arvostaa niitä toimia, joihin sopimusvaltio on ryhtynyt edistääkseen saamelaisten oikeuksia muun muassa käynnistämällä totuus- ja sovintokomission perustamisen. Komitea on kuitenkin huolestunut siitä, että huolimatta sen marraskuussa 2018 antamista saamelaisten oikeuksia koskevista ratkaisuista ei lakia saamelaiskäräjistä edelleenkaan ole muutettu siten, että lailla taattaisiin	
--	---	--	--

	9, on the obligation of the authorities to negotiate with the Sami Parliament in all far-reaching and important measures that may affect the status of the Sami as an indigenous people – has not yet been amended in a way that guarantees the Sami people’s right of self-determination. On the contrary, the decisions of the Supreme Administrative Court of 5 July 2019, and the Government’s decision not to cancel or postpone the Sami Parliament elections of September 2019 appear to run counter to the Views adopted by the Committee regarding the Sami (see paras. 4 and 5 above). The Committee is further concerned about reports that vague criteria used to assess the impact of measures, including development projects, on Sami culture and traditional livelihoods have resulted in the authorities’ failure to engage in meaningful consultations to obtain their free, prior and informed consent. The Committee also notes the State party’s delay in ratifying the Indigenous and Tribal Peoples Convention, 1989 (No. 169) of the International Labour Organization (arts. 1, 25 and 27).	saamelaisille itsemääräämisoikeus muuttamalla etenkin lain 3 §:ää saamelaisen määritelmästä ja 9 §:ää, jossa säädetään viranomaisten velvoitteesta neuvotella saamelaiskäräjien kanssa kaikista laajakantoisista ja merkittävistä toimenpiteistä, jotka voivat välittömästi ja erityisellä tavalla vaikuttaa saamelaisten asemaan alkuperäiskansana. Päinvastoin, korkeimman hallinto-oikeuden 5 heinäkuuta 2019 tekemät päätökset ja hallituksen päätös olla peruuttamatta tai siirtämättä saamelaiskäräjien vaaleja syyskuussa 2019 näyttävät olevan ristiriidassa saamelaisia koskevien komitean ratkaisujen kanssa (ks. 4. ja 5. kohta edellä). Komitea on huolestunut myös tiedoista, joiden mukaan toimenpiteiden, kuten kehityshankkeiden, vaikutuksia saamelaisten kulttuuriin ja perinteisiin elinkeinoihin on arvioitu epämääräisillä perusteilla, minkä vuoksi viranomaiset eivät ole käyneet tarkoituksenmukaisia neuvotteluja hankkiakseen saamelaisten vapaan ja tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen. Komitea panee myös merkille, ettei sopimusvaltio ole vieläkaan ratifioinut ILO:n vuoden 1989 itsenäisten maiden alkuperäis- ja heimokansoja koskevaa yleissopimusta (nro	
--	---	--	--

	43. The State party should: (a) Speed up the process of revising the Sami Parliament Act, in particular its sections 3, on the definition of Sami, and 9, on the principle of free, prior and informed consent, with a view to respecting the Sami people's right of self-determination, in accordance with article 25, read alone and in conjunction with article 27, as interpreted in the light of article 1 of the Covenant, and of implementing the Committee's Views adopted in November 2018 (<i>Sanila-Aikio v. Finland</i> (CCPR/C/124/D/2668/2015) and <i>Käkkäläjärvi et al. v. Finland</i> (CCPR/C/124/D/2950/2017)); (b) Review existing legislation, policies and practices regulating activities that may have an impact on the rights and interests of the Sami people, including development projects and extractive industries operations, with a view to ensuring, in practice, meaningful consultation with the Sami people to obtain their free, prior and informed consent; (c) Consider ratifying the Indigenous and Tribal Peoples Convention, 1989	169) (1, 25 ja 27 artikla). 43. Sopimusvaltion tulisi (a) jouduttaa saamelaiskäräjistä annetun lain ja etenkin sen saamelaisen määritelmää koskevan 3 §:n ja vapaan ja tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen periaatetta koskevan 9 §:n uudistamista kunnioittaakseen saamelaisten itsemääräämisoikeutta yleissopimuksen 25 artiklan mukaisesti, luettuna yksin ja yhdessä 27 artiklan kanssa, sellaisina kuin näitä artikloja tulkitaan yleissopimuksen 1 artiklan valossa, ja pannakseen täytäntöön komitean marraskuussa 2018 antamat ratkaisut (<i>Tiina Sanila-Aikio v. Suomi</i> (CCPR/C/124/D/2668/2015) ja <i>Klemetti Näkkäläjärvi ja muut v. Suomi</i> (CCPR/C/124/D/2950/2017)); (b) arvioida uudelleen ne nykyiset säädökset, politiikat ja käytännöt, joilla säännellään saamelaisten oikeuksiin ja etuihin mahdollisesti vaikuttavaa toimintaa, kuten kehityshankkeita ja kaivosteollisuuden toimintaa, varmistaakseen käytännössä tarkoituksenmukaiset neuvottelut saamelaisten kanssa heidän vapaan ja tietoon perustuvan ennakkosuos-	
--	---	--	--

	(No. 169) of the International Labour Organization; (d) Step up its efforts to provide government and local officials, police officers, prosecutors and judges with appropriate training on the need to respect the rights of the Sami as an indigenous people.	tumuksensa hankkimiseksi; (c) harkita ILO:n vuoden 1989 itseenäisten maiden alkuperäis- ja heimokansoja koskevan yleissopimuksen ratifioimista (nro 169); (d) jouduttaa pyrkimyksiään tarjota keskus- ja paikallishallinnon virkamiehille, poliiseille, syyttäjille ja tuomareille asianmukaista koulutusta velvoitteesta kunnioittaa saamelaiden alkuperäiskansan oikeuksia.	
Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus (1966) Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia käsittelevän komitean loppupäätelmät ja suositukset E/C.12/CO/FIN/7, hyväksytty 5.3.2021	Non-Discrimination 14. The Committee notes with concern the reports of continuous discrimination against groups such as the Sámi or those with migration background, which necessarily hampers an equal exercise of rights in areas such as employment, housing and education. The Committee is also concerned at information about lack of visibility of these groups in the society in the State party (art. 2(2)). 15. The Committee recommends that, in the revision of the Non-Discrimination Act and other relevant laws, the State party (a) expand the	Yhdenvertaisuus 14. Komitea panee huolestuneena merkille tiedot sellaisten ryhmien kuin saamelaisten tai maahanmuuttajataustaisten jatkuvasta syrjinnästä, joka väistämättä vaikeuttaa oikeuksien yhdenvertaista käyttämistä muun muassa työelämän, asumisen ja koulutuksen alalla. Komiteaa huolestuttavat myös tiedot näiden ryhmien näkymättömyydestä sopimusvaltion yhteiskunnassa (2 artiklan 2 kappale). 15. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio uudistaessaan yhdenvertaisuuslakia ja muuta syrjintään liittyvää lainsäädäntöään	Jämlikhet 14. Kommittén noterar med oro uppgifterna om fortsatt diskriminering av grupper såsom samerna eller personer med invandrarbakgrund, vilket oundvikligen gör det svårare att utöva rättigheterna på lika villkor, bland annat när det gäller arbetsliv, boende och utbildning. Kommittén är också oroad över uppgifter om dessa gruppers osynlighet i konventionsstatens samhälle (artikel 2.2). 15. Kommittén rekommenderar konventionsstaten att vid revideringen av diskrimineringslagen och annan

	scope of its legislation to cover discrimination committed by individuals and (b) improve the effectiveness of the anti-discrimination institutional framework. The Committee also recommends that the State party implement the action plan to combat racism and discrimination and other relevant policies in a participatory manner, with particular attention to discrimination in the exercise of economic, social and cultural rights as well as to increasing the visibility of those groups who are not from the ethnic majority, with a view to promoting greater respect for cultural diversity in the State party. The Committee draws the attention of the State party to general comment No. 20 (2009) on non-discrimination in the enjoyment of economic, social and cultural rights. Linguistic rights 48. While noting that online teaching of Sámi languages has been rolled out, the	a) laajentaa lainsäädäntönsä soveltamisalan käsittämään yksilöiden harjoittaman syrjinnän ja b) tehostaa syrjinnän vastaista institutionaalista kehystä. Komitea suosittelee lisäksi, että sopimusvaltio panee rasismiin ja syrjinnän vastaisen toimintaohjelman ja muut aiheeseen liittyvät toimintaperiaatteet täytäntöön osallistavasti, kiinnittäen erityistä huomiota syrjintään taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien käyttämisessä sekä etniseen enemmistöön kuulumattomien ryhmien näkyvyyden lisäämiseen edistääkseen nykyistä suurempaa kunnioitusta kulttuurista moninaisuutta kohtaan sopimusvaltiossa. Komitea kiinnittää sopimusvaltion huomiota yleiskommenttiin nro 20 (2009) yhdenvertaisuudesta taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien nauttimisessa. Kielelliset oikeudet 48. Komitea panee merkille, että saamen kieltä on alettu opettaa etäopetuksena, mutta on huolestunut	lagstiftning som gäller diskriminering a) utvidga tillämpningsområdet för sin lagstiftning till att omfatta diskriminering som begås av individer och b) effektivisera den institutionella ramen mot diskriminering. Kommittén rekommenderar vidare konventionsstaten att genomföra handlingsplanen mot rasism och diskriminering och andra relevanta strategier på ett inkluderande sätt, med särskild tonvikt på diskriminering vid utövandet av ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter samt på ökad synlighet för grupper som inte tillhör den etniska majoriteten i syfte att främja större respekt för kulturell mångfald i konventionsstaten. Kommittén vill fästa konventionsstatens uppmärksamhet vid sin allmänna kommentar nr 20 (2009) om jämlikhet vid utövandet av ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Språkliga rättigheter 48. Kommittén noterar att det numera ges undervisning i de
--	--	--	--

	Committee is concerned that education of and in Sámi languages remains insufficient, especially outside the Sámi homeland. It is also concerned at the fact that the right of the Sámi to receive services in their languages, as provided by the Sámi Language Act, is not always guaranteed (arts. 13-15). 49. The Committee recommends that the State party recognize education of and in Sámi languages as a right. In this regard, it recommends that in the context of the implementation of the revised Strategy for the National Languages and the language policy programme, the State party improve the availability, accessibility and quality of Sámi languages education by (a) allocating more resources for the development of teaching materials, (b) training more Sámi languages teachers, (c) expanding the reach outside the Sámi homeland of existing Sámi languages courses, including those delivered through distance learning. Moreover, the Committee recommends that the State party ensure that actors in the health and social care sectors, including private ones and outside the	siitä, ettei saamen kielten opetusta ja saamenkielistä opetusta edelleenkaan anneta riittävästi, varsinkaan saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella. Komiteaa huolestuttaa myös se, ettei saamen kielilaila säädetty saamelaisten oikeus saada palveluja omilla kielillään aina toteudu (13–15 artikla). 49. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio tunnustaa saamen kielten opetuksen ja saamenkielisen opetuksen oikeudeksi. Tältä osin komitea suosittelee, että kun sopimusvaltio panee täytäntöön uudistettua kansalliskielistrategiaa ja kielipoliittista ohjelmaa, se parantaa saamen kielten opetuksen ja saamenkielisen opetuksen saatavuutta, saavutettavuutta ja laatua a) osoittamalla nykyistä enemmän resursseja opetusmateriaalin kehittämiseen, b) kouluttamalla lisää saamen kieltä taitavia opettajia, ja c) laajentamalla nykyisten, myös etäopetuksena toteutettavien, saamen kielten kurssien saavutettavuutta saamelaisalueen ulkopuolella. Lisäksi komitea suosittelee, että	samiska språken på distans, men är oroad över att det fortfarande inte finns tillräckligt med undervisning i eller på de samiska språken, särskilt utanför samernas hembygdsområde. Kommittén är också oroad över att samernas rätt att få tjänster på sitt eget språk i enlighet med samiska språklagen inte alltid tillgodoses (artiklarna 13–15). 49. Kommittén rekommenderar konventionsstaten att erkänna undervisning i och på de samiska språken som en rättighet. I detta avseende rekommenderar kommittén konventionsstaten att i genomförandet av den förnyade nationalspråksstrategin och det språkpolitiska programmet förbättra tillgången till, tillgängligheten till och kvaliteten på undervisningen på och i de samiska språken a) genom att anvisa mer resurser för att ta fram undervisningsmaterial, b) genom att utbilda flera lärare i samiska och c) genom att öka tillgängligheten till befintliga kurser i samiska utanför det samiska hembygdsområdet, även
--	---	---	--

	Sámi homeland, comply with the obligation under the Sámi Language Act, to guarantee service provision in the Sámi languages. Cultural rights of the Sámi 50. The Committee is concerned that legislative changes, infrastructure projects and incursions into their lands have eroded the rights of the Sámi to maintain their way of life and traditional livelihoods, including reindeer husbandry and fishing. It is also concerned at the lack of a legal obligation to conduct consultations with a view to obtaining the Sámi's free, prior and informed consent on matters that affect their lands and resources. Moreover, the Committee regrets the delay in the ratification of the ILO's Indigenous and Tribal Peoples Convention No. 169 (arts. 15, 11, 2(2) and 1(1)).	sopimusvaltio varmistaa, että sosiaali- ja terveysalan toimijat, myös yksityiset ja saamelaisalueen ulkopuoliset toimijat, noudattavat saamen kielilakiin perustuvaa velvoitetta taata palvelujen tarjoaminen saamen kielillä. Saamelaisten kulttuuriset oikeudet 50. Komitea on huolestunut siitä, että lainsäädännön muutokset, infrastruktuurihankkeet ja tunkeutuminen saamelaisten maille ovat heikentäneet saamelaisten oikeuksia ylläpitää elämäntapaansa ja perinteisiä elinkeinojaan, kuten poronhoitoa ja kalastusta. Komitea on huolestunut myös siitä, ettei ole olemassa oikeudellista velvoitetta kuulla saamelaisia heidän vapaan ja tietoon perustuvan ennakkosuostumuksensa hankkimiseksi asioissa, jotka vaikuttavat heidän maihinsa ja luonnonvaroihinsa. Lisäksi komitea pitää valitettavana sitä, että Kansainvälisen työjärjestön (ILO)	till distansundervisningen. Kommittén rekommenderar dessutom konventionsstaten att säkerställa att aktörerna inom social- och hälsovården, även privata aktörer och aktörer utanför samernas område, iakttar den skyldighet att garantera tillhandahållandet av tjänster på de samiska språken som grundar sig på samiska språklagen. Samernas kulturella rättigheter 50. Kommittén är oroad över att förändringar i lagstiftningen, infrastrukturprojekt och intrång på samernas marker har försvagat samernas rätt att bevara sin livsstil och sina traditionella näringar, såsom renskötsel och fiske. Kommittén är också oroad över att det inte finns någon rättslig skyldighet att samråda med samerna för att få deras fria och informerade förhandssamtycke i frågor som rör deras marker och naturresurser. Kommittén beklagar också att ratificeringen av Internationella arbetsorganisationens (ILO) konvention, 1989 (nr 169) om ursprungsfolk och stamfolk har
--	--	--	--

	51. The Committee urges the State party to act upon instances of infringements on the rights of the Sámi to maintain their culture, way of life and traditional livelihoods. In this regard, it recommends that the State party assess the impact of existing laws on these rights and bring the necessary amendments, including in the context of the revision of the Reindeer Husbandry Act. Moreover, the Committee urges the State party to strengthen the legal recognition of the Sámi as indigenous peoples and the legal and procedural guarantees for obtaining the Sámi's free, prior and informed consent in line with international standards. It also encourages the State party to expedite the ratification of the ILO Convention on Indigenous and Tribal Peoples No. 169. The Committee refers the State party to its general comment No. 21 (2009) on the right of everyone to take part in cultural life.	itsenäisten maiden alkuperäis- ja heimokansoja koskevan yleissopimuksen, 1989 (nro 169) ratifiointi on viivästynyt (1 artiklan 1 kappale ja 2 artiklan 2 kappale sekä 11 ja 15 artikla). 51. Komitea vaatii sopimusvaltiota ryhtymään toimiin tapauksissa, joissa saamelaisten oikeuksia ylläpitää kulttuuriaan, elämäntapaansa ja perinteisiä elinkeinojaan on loukattu. Tältä osin komitea suosittelee, että sopimusvaltio arvioi näitä oikeuksia koskevan nykyisen lainsäädännön vaikutukset ja tekee tarvittavat muutokset muun muassa poronhoitolain uudistuksen yhteydessä. Lisäksi komitea vaatii sopimusvaltiota vahvistamaan saamelaisten oikeudellista tunnustamista alkuperäiskansaksi sekä oikeudellisia ja menettelyllisiä takeita saamelaisten vapaan ja tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen hankkimisesta kansainvälisten vaatimusten mukaisesti. Komitea myös kannustaa sopimusvaltiota jouduttamaan ILO:n itsenäisten maiden alkuperäis- ja heimokansoja koskevan yleissopimuksen, 1989 (nro	fördröjts (artiklarna 1.1. och 2.2. samt artiklarna 11 och 15). 51. Kommittén uppmanar konventionsstaten att vidta åtgärder vid kränkningar av samernas rätt att upprätthålla sin kultur, livsstil och traditionella näringar. I detta avseende rekommenderar kommittén att konventionsstaten bedömer konsekvenserna av den gällande lagstiftningen om dessa rättigheter och gör behövliga ändringar bland annat i samband med revideringen av renskötsellagen. Kommittén uppmanar konventionsstaten att befästa det rättsliga erkännandet av samerna som urfolk samt rättsliga och processuella garantier för att få samernas fria och informerade förhandssamtycke i enlighet med internationella krav. Kommittén uppmanar också konventionsstaten att påskynda ratificeringen av ILO:s konvention, 1989 (nr 169) om ursprungsfolk
--	--	---	---

		169) ratifiointia. Komitea kehottaa sopimusvaltiota perehtymään komitean yleiskommenttiin nro 21 (2009) jokaisen oikeudesta osallistua kulttuurielämään.	och stamfolk i självständiga länder. Kommittén hänvisar till sin allmänna kommentar nr 21 (2009) om vars och ens rätt att delta i kulturlivet.
Kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskeva kansainvälinen yleissopimus (1965) Rotusyrjinnän poistamista koskevan komitean loppupäätelmät ja suositukset CERD/C/FIN/CO/23, hyväksytty 5.5.2017	Statistics 6. While appreciating the statistics provided by the State party on the composition of its population and on employment, the Committee remains concerned that the data do not give a comprehensive picture of the extent to which economic and social rights are enjoyed by various groups, including the Roma, the Russian- and Estonian-speaking peoples, Somali nationals and the Sami (art. 1). 7. Recalling its revised reporting guidelines (see CERD/C/2007/1, paras. 10 and 12), the Committee recommends that the State party diversify its data-collection activities by using various indicators of ethnic diversity and by allowing respondents to report anonymously and to choose how to identify themselves, so as to provide an adequate empirical basis for developing policies aimed at enhancing the ability of everyone to enjoy, on a basis of	Tilastot 6. Komitea arvostaa sopimusvaltion toimittamia tilastoja väestönsä koostumuksesta ja työllisyydestä. Komitea on kuitenkin edelleen huolestunut siitä, etteivät nämä tiedot anna kattavaa kuvaa siitä, miten eri ryhmät, kuten romanit, venäjän- ja vironkieliset, somalit ja saamelaiset, pystyvät nauttimaan taloudellisista ja sosiaalisista oikeuksistaan (1 artikla). 7. Komitea palauttaa mieliin tarkistettua raportointiohjeensa (ks. CERD/C/2007/1, kohdat 10 ja 12) ja suosittelee, että sopimusvaltio eriyttää tiedonkeruunsa jatkossa siten, että se käyttää erilaisia etnisen monimuotoisuuden indikaattoreita ja sallii vastaajien vastata nimettöminä sekä valita, miten he identifioivat itsensä. Tämän eriyttämisen tarkoituksena on luoda riittävä empiirinen perusta sellaisen politiikan kehittä-	Statistik 6. I det att kommittén uppskattar den statistik över befolkningens sammansättning och sysselsättning som konventionsstaten har lämnat in är den dock fortsatt oroad över att dessa uppgifter inte ger en övergripande bild av hur olika grupper, såsom romer, rysk- och estniskspråkiga, somalier och samer kan tillgodose sina ekonomiska och sociala rättigheter (artikel 1). 7. Kommittén erinrar om de reviderade rapporteringsanvisningarna (se CERD/C/2007/1 punkterna 10–12) och rekommenderar att konventionsstaten framöver differentierar sin datainsamling så att den tillämpar olika indikatorer för etnisk mångfald och tillåter respondenterna att rapportera anonymt och att själva bestämma hur de vill identifiera sig, med avsikt att skapa en korrekt empirisk

	equality, all the rights enshrined in the Convention and at facilitating the monitoring thereof. Situation of the Sami Voting for representation in the Sami Parliament 14. The Committee notes the concern expressed by the Sami Parliament that, under the recent Nordic Sami Convention, the Government of Finland retains the power to define who is Sami. The Committee further observes that the Supreme Administrative Court has the power to determine the eligibility of individuals to vote in Sami Parliament elections. The Committee notes the State party's commitment to improving its compliance with the principle of free, prior and informed consent in reviewing its policies on these issues (art. 5). 15. In line with its general recommendation No. 23 (1997) on the rights of indigenous peoples, the Committee reiterates its recommendation that, in defining who is eligible to vote for Members of the Sami Parliament, the State party accord due weight to the	miselle, jolla pyritään tehostamaan kaikkien mahdollisuuksia nauttia yhdenvertaisesti kaikkia yleissopimuksella suojattuja oikeuksia ja helppottamaan tilanteen seuranta. Saamelaisten tilanne Äänestäminen edustuksesta Saamelaiskäräjillä 14. Komitea panee merkille Saamelaiskäräjien huolen siitä, että pohjoismaisen saamelaisopimuksen mukaan Suomen hallituksella säilyy toimivalta määritellä, ketkä ovat saamelaisia. Lisäksi komitea panee merkille, että korkeimmalla hallinto-oikeudella on toimivalta päättää, ketkä ovat äänioikeutettuja Saamelaiskäräjien vaaleissa. Komitea panee merkille, että sopimusvaltio on sitoutunut noudattamaan aiempaa paremmin vapaan ja tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen periaatetta arvioidessaan uudelleen näitä kysymyksiä koskevaa politiikkaansa (5 artikla). 15. Alkuperäiskansojen oikeuksia koskevan yleissuosituksensa nro 23 (1997) mukaisesti komitea toistaa suosituksensa, että määritellesään, kenellä on äänioikeus Saamelaiskärä-	grund för en effektivare politik som syftar till jämlikt tillgödoseende av alla rättigheter som skyddas genom konventionen och till att underlätta uppföljningen. Samernas situation Rösträtten vid sametingsval 14. Kommittén noterar sametingets oro över att finska regeringen enligt samekonventionen alltså har behörighet att definiera vem som är same. Vidare noterar kommittén att högsta förvaltningsdomstolen är behörigt att besluta vem som är röstberättigad vid val till sametinget. Kommittén noterar att konventionsstaten har förbundit sig att bättre än tidigare följa principen om fritt och kunskapsbaserat förhandssamttycke vid omvärdering av sin politik i dessa frågor (artikel 5) 15. I enlighet med sin allmänna rekommendation nr 23 (1997) om ursprungsfolkens rättigheter upprepar kommittén sin rekommendation att konventionsstaten vid fastställandet av vem som ska ha rösträtt i val till sametinget ska
--	---	---	---

	rights of the Sami people to self-determination concerning their status within Finland, to determine their own membership and to not be subjected to forced assimilation (see CERD/C/FIN/CO/20-22, para. 12). Traditional Sami lands and livelihoods 16. Despite the information provided by the State party, the Committee remains concerned that the rights of the Sami relating to their traditional lands and endangered traditional livelihood of fishing are not adequately protected and that government measures affecting them are not consistently made with their free, prior and informed consent. The Committee notes that the Act on Metsähallitus (234/2016), adopted in 2016, does not require the Sami to be consulted prior to the issuance of permits affecting the use of their land. The Committee is concerned by reports that the Sami Parliament was not consulted before the signing of the Teno River Fishery Agreement, which significantly reduces Sami traditional fishing rights. The	jien vaaleissa, sopimusvaltion olisi annettava asianmukainen painoarvo saamelaisten itsemääräämisoikeudelle, joka liittyy heidän asemaansa Suomessa, heidän oikeudelleen määrätä omasta jäsenyydestään ja oikeudelleen siihen, ettei heitä pakko-sulauteta (ks. CERD/C/FIN/CO/20–22, kohta 12). Saamelaisten perinteiset maa-alueet ja elinkeinot 16. Sopimusvaltion antamista tiedoista huolimatta komiteaa huolestuttaa edelleen se, ettei saamelaisten oikeuksia perinteisiin maa-alueisiinsa ja uhanalaiseen perinteiseen kalastus-elinkeinoonsa suojella riittävästi ja ettei saamelaisiin vaikuttavissa hallituksen tomissa noudateta johdonmukaisesti vapaan ja tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen periaatetta. Komitea panee merkille, että vuonna 2016 säädetty laki Metsähallituksesta (234/2016) ei edellytä neuvottelemista saamelaisten kanssa ennen kuin annetaan lupia, jotka vaikuttavat saamelaisten maa-alueiden käyttöön. Komitea on huolestunut saamistaan tiedoista, joiden mukaan Saamelaiskäräjiä ei ole konsultoitu	lägga vederbörlig vikt vid samernas självbestämmanderätt beträffande deras status i Finland, deras rätt att själv bestämma sin tillhörighet och rätten att inte underkastas tvångsassimilering (se CERD/C/FIN/CO/20-22, punkt 12). Samernas traditionella markområden och näringar 16. Trots de uppgifter som konventionsstaten har lämnat är kommittén fortsatt oroad över att samernas rättigheter med avseende på deras traditionella markområden och hotade traditionella fiskerinäring inte skyddas tillräckligt och att regeringens åtgärder som har effekter på samerna inte konsekvent följer principen om fritt och kunskapsbaserat förhandssamtycke. Kommittén noterar att lagen om Forststyrelsen (234/2016) från 2016 inte förutsätter samråd med samerna innan andra beviljas tillstånd som inverkar på användningen av deras mark. Kommittén är oroad över uppgifterna om att det inte
--	---	---	---

	Committee notes that a proposal to ratify the Indigenous and Tribal Peoples Convention, 1989 (No. 169), of the International Labour Organization (ILO) is pending (arts. 2 and 5). 17. The Committee reiterates its recommendation that the State party find an adequate, negotiated solution to the dispute regarding the rights of the Sami people in their traditional lands, including by revising its legislation on this issue and taking into account the ILO Indigenous and Tribal Peoples Convention, 1989 (No. 169) (see CERD/C/FIN/CO/20-22, para. 13). The State party is also urged to obtain the free and informed consent of the Sami people prior to the approval of any project affecting the use and development of their traditional lands and resources and to ensure that an adequate cultural, environmental and social impact assessment is conducted in collaboration with affected communities prior to the granting of concessions or the planning of activities	ennen Tenojoen kalastussopimuksen allekirjoittamista, vaikka sopimus ka-ventaa merkittävästi saamelaisten perinteisiä kalastusoikeuksia. Komitea panee merkille, että hallituksen esitys itsenäisten maiden alkuperäis- ja heimokansoista tehdyn Kansainvälisen työjärjestön ILO:n yleissopimuksen nro 169 (1989) ratifiointista on ratkaise-matta (2 ja 5 artikla). 17. Komitea toistaa suosituksensa, että sopimusvaltion olisi löydettävä asianmukainen neuvotteluratkaisu kiistassa, joka koskee saamelaisten oikeuksia perinteisiin maa-alueisiinsa, myös tarkistamalla asiaa koskevan lainsäädäntönsä ja otta-malla huomioon ILO:n yleissopimuk-sen nro 169 itsenäisten maiden alku-peräis- ja heimokansoista (ks. CERD/C/FIN/CO/20–22, kohta 13). Lisäksi sopimusvaltiota kehoitetaan hankkimaan saamelaisten vapaa ja tietoon perustuva ennakkosuostu-mus ennen kuin se hyväksyy hankkei-ta, jotka vaikuttavat saamelaisten perinteisten maa-alueiden ja luon-nonvarojen käyttöön ja kehittämi-seen. Sopimusvaltion olisi myös var-mistettava, että ennen kuin se myön-tää toimilupia tai suunnittelee toi-	förhandlades med sametinget in-nan fiskeavtalet för Tana älv under-tecknades, trots att avtalet avsevärt inskränker samernas tradi-tionella fiskerättigheter. Kommit-tén noterar att propositionen om ratificering av Internationella ar-betsorganisationen ILO:s konven-tion från 1989 (nr 169) om ur-sprungsfolk och stamfolk är under behandling (artikel 2 och 5). 17. Kommittén upprepar sin rekommendation att konven-tionsstaten tar fram en lämplig förhandlingslösning i tvisten som gäller samernas rätt till sina tradi-tionella markområden, också ge-nom att revidera den relevanta lagstiftningen och beakta ILO:s konvention nr 169 om ursprungs-folk och stamfolk (se CERD/C/FIN/CO/20–22, punkt 13). Vidare uppmanas konven-tionsstaten att inhämta samernas fria och kunskapsbaserade förhandssamtycke innan den god-känner projekt som inverkar på användningen och utvecklingen av samernas traditionella markområden och naturresurser och att innan den beviljar konces-
--	---	--	---

	in the Sami homeland. Sami languages 18. The Committee notes that per cent of Sami children under the age of 11 years live outside the Sami homeland and is concerned that, despite an allocated budget increase, the number of qualified teachers of Sami languages remains insufficient. The Committee also notes that the State party has proposed an amendment to the Sami Language Act (1086/2003). The Committee is concerned by reports that the provision of health and social care services in the Sami languages remains insufficient, despite the State party's efforts to strengthen knowledge of those languages and culture among health and social care personnel (art. 5). 19. The Committee encourages the State party to continue to make efforts to revitalize the Sami languages, includ-	mintoja saamelaisten kotiseutualueelle, kulttuuriset, sosiaaliset ja ympäristövaikutukset arvioidaan asianmukaisesti yhteistyössä niiden yhteisöjen kanssa, joihin kulloinkin toimenpide vaikuttaa. Saamen kielet 18. Komitea panee merkille, että Suomessa 75 % alle 11-vuotiaista saamelaislapsista asuu saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella. Komitea huolestuttaa se, että määrärahojen lisäämisestä huolimatta päteviä saamen kielten opettajia on vieläkin liian vähän. Lisäksi komitea panee merkille, että sopimusvaltio on ehdottanut saamen kielilain (1086/2003) muuttamista. Komitean tietoon on huolestuttavasti tullut, että saamenkielisiä sosiaali- ja terveyspalveluja on edelleen saatavilla liian vähän, vaikka sopimusvaltio on pyrkinyt vahvistamaan saamen kielten ja kulttuurin osaamista sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön keskuudessa (5 artikla). 19. Komitea kannustaa sopimusvaltiota jatkamaan pyrkimyksiä saamen	sioner eller planerar verksamhet inom samernas hembygdsområde också säkerställa att de kulturella, sociala och miljökonsekvenserna utvärderas på lämpligt sätt i samarbete med respektive berörda samfund. De samiska språken 18. Kommittén noterar att 75 % av de samiska barnen under 11 år i Finland bor utanför samernas hembygdsområde och är oroad över att det fortfarande finns för få lärare i samiska språk trots ökade anslag. Vidare noterar kommittén att konventionsstaten har föreslagit att samiska språklagen (1086/2003) ska ändras. Kommittén har fått oroande uppgifter om att tillgången på social- och hälsojänster på samiska fortfarande är för liten även om konventionsstaten har strävat efter att stärka kunskaperna i samiska språket och kulturen bland social- och hälsovårdspersonalen (artikel 5). 19. Kommittén vill sporra konventionsstaten att fortsätta ansträng-
--	---	---	---

	ing outside the Sami homeland. The Committee recommends that the State party ensure adequate provision of physical and mental health services and social care in the Sami languages. Ratification of other treaties 26. Bearing in mind the indivisibility of all human rights, the Committee encourages the State party to consider ratifying those international human rights treaties that it has not yet ratified, in particular treaties with provisions that have direct relevance to communities that may be subjected to racial discrimination, including the International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families. The Committee reiterates its recommendation that the State party ratify the ILO Indigenous and Tribal Peoples Convention, 1989 (No. 169) (see CERD/C/FIN/CO/20-22, para. 19).	kielten elvyttämiseksi myös saame-laisten kotiseutualueen ulkopuolella. Komitea suosittelee myös, että sopimusvaltio varmistaa terveys- ja mielenterveyspalvelujen sekä sosiaalipalvelujen riittävän tarjonnan saamen kielillä. Muiden sopimusten ratifiointi 26. Pitäen mielessä kaikkien ihmisoikeuksien jakamattomuuden komitea kannustaa sopimusvaltiota harkitsemaan, että se ratifioisi ne kansainväliset ihmisoikeussopimukset, joita se ei vielä ole ratifioinut, erityisesti sellaiset valtiosopimukset, joiden määräyksillä on välitöntä merkitystä rotusyrjinnän kohteeksi mahdollisesti joutuville yhteisöille, mukaan lukien kansainvälisen yleissopimus kaikkien siirtotyöntekijöiden ja heidän perheenjäsentensä oikeuksien suojelusta. Lisäksi komitea toistaa suosituksensa, että sopimusvaltio ratifioi ILO:n yleissopimuksen nro 169 itsenäisten maiden alkuperäis- ja heimokansoista (ks. CERD/C/FIN/CO/20-22, kohta 19).	ningarna för att stimulera de samiska språken även utanför samernas hembygdsområde. Kommittén rekommenderar också att konventionsstaten säkerställer ett tillräckligt utbud av hälso- och mentalvårdstjänster samt socialtjänster på samiska. Ratificering av andra instrument 26. Beaktande alla mänskliga rättigheters odelbarhet uppmanar kommittén konventionsstaten att överväga ratificering av de internationella konventioner om mänskliga rättigheter som den ännu inte har ratificerat, särskilt sådana statsfördrag vilkas bestämmelser har direkt inverkan på grupper som eventuellt utsätts för rasdiskriminering, däribland den internationella konventionen om skydd av alla migrerande arbetstagares och deras familjemedlemmars rättigheter. Vidare upprepar kommittén sin rekommendation att konventionsstaten ska ratificera ILO:s konvention nr 169 om ursprungsfolk och stamfolk (se CERD/C/FIN/CO/20-22, punkt 19).
--	--	---	---

Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus (1979) Naisten syrjinnän poistamista käsittelevän komitean loppupäätelmät CEDAW/C/FIN/CO/7, hyväksytty 28.2.2014	Sami women 36. The Committee is concerned about the low representation of Sami women in the Sami parliament and in other political decision-making bodies. It also notes that maternity clinics, hospitals and day-care and educational institutions rarely provide services in Sami languages. The Committee is further concerned at the lack of shelters in northern Finland for Sami women who are victims of domestic violence. 37. The Committee recommends that the State party: (a) Ensure that a gender perspective is mainstreamed in all policies and programmes regarding the Sami people; (b) Adopt specific measures with the aim of increasing the representation of Sami women in the political and public life of both their community and the State party's society at large; (c) Take steps to ensure that all Sami women are provided with adequate social and health services, including maternal health care; (d) Ensure that Sami women who are victims of domestic violence have ac-	Saamelaisnaiset 36. Komitea on huolestunut saamelaisnaisten vähäisestä edustuksesta saamelaiskäräjillä ja muissa poliittisissa päätöksentekokelemissä. Komitea panee myös merkille, että äitiysneuvolat, sairaalat, päiväkodit ja oppilaitokset tarjoavat palveluja vain harvoin saamen kielillä. Lisäksi komitea on huolestunut siitä, ettei Pohjois-Suomessa ole turvakoteja perheväkivaltaa kokeneille saamelaisnaisille. 37. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio (a) varmistaa sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen kaikkiin saamelaisia koskeviin toimintaperiaatteisiin ja ohjelmiin, (b) ryhtyy konkreettisiin toimiin lisätä saamelaisnaisten edustusta poliittisessa ja julkisessa elämässä sekä saamelaisyhteisössä että sopimusvaltion yhteiskunnassa yleensä, (c) ryhtyy toimiin varmistaa, että kaikki saamelaisnaiset saavat asianmukaiset sosiaali- ja terveystal-	Samiska kvinnor 36. Kommittén är oroad över den låga representationen av samiska kvinnor i sametinget och i andra politiska beslutsfattande organ. Kommittén noterar också att mödrarådgivningsbyråerna, sjukhusen, daghemmen och läroinrättningarna bara sällan erbjuder tjänster på samiska. Kommittén är vidare oroad över att det inte finns skyddshem i norra Finland för samiska kvinnor som utsatts för våld i hemmet. 37. Kommittén rekommenderar att konventionsstaten a) säkerställer integreringen av genusperspektivet i all politik och i alla program som gäller samer, b) vidtar konkreta åtgärder för att öka representationen av samiska kvinnor i det politiska och offentliga livet både inom det samiska samfundet och i konventionsstatens samhälle generellt, c) vidtar åtgärder för att säkerställa att alla samiska kvinnor får adekvata social- och hälsovårdstjänster, inklusive mödravårdstjänster, och
--	---	---	---

	cess to shelters and services that address their needs.	(d) varmistaa, että perheväkivallan saamelaisnaisuhrit pääsevät turvateihin ja saavat tarpeitaan vastaavia palveluja.	d) säkerställer att samiska kvinnor som utsatts för våld i hemmet har tillgång till skyddshem och får tjänster som motsvarar deras behov.
Yleissopimus lapsen oikeuksista (1989) Lapsen oikeuksien komitean loppupäätelmät ja suositukset CRC/C/FIN/CO/4, hyväksytty 17.6.2011	Children belonging to indigenous and minority groups 62. The Committee is concerned that children who belong to the Roma minority and Sami indigenous groups do not receive health services, including mental health services, therapy or psychiatric care in Romani and Sami languages. It is also concerned at the insufficient level of educational services and recreational activities in Romani and Sami language and that such services and activities in Sami language are limited to their main areas of domicile. 63. The Committee recommends that the State party: (a) Monitor and evaluate the Integration of Roma and Sami children's rights in national plans and programmes; (b) Ensure that Roma and Sami children have the right to culturally sensitive education and health care services in their own language also for those Sami	Alkuperäiskansoihin ja vähemmistöihin kuuluvat lapset 62. Komitea on huolestunut siitä, että romani- ja saamelaisvähemmistöihin kuuluvat lapset eivät saa romanin ja saamen kielillä terveydenhuoltopalveluja, mielenterveyspalvelut mukaan lukien, eivätkä terapiaa ja psykiatrasta hoitoa. Komitea on huolestunut myös siitä, että romanin ja saamenkielisten koulutuspalvelujen ja virkistystoimintojen taso on riittämätön ja että tällaiset saamenkieliset palvelut ja toiminnot rajoittuvat saamelaisten pääasiallisille asuinalueille. 63. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio a) seuraa ja arvioi romani- ja saamelaislasten oikeuksien huomioon ottamista kansallisissa suunnitelmissa ja ohjelmissa; b) varmistaa, että romani- ja saamelaislapsilla, myös saamelaisalueen ulkopuolella asuvilla saamelaislapsilla, on oikeus kulttuu-	Barn som hör till ursprungsfolks- och minoritetsgrupper 62. Kommittén är oroad över att barn som hör till de romska och samiska minoritetsgrupperna inte får hälso- och sjukvårdstjänster, inbegripet mentalvårdstjänster, terapi och psykiatrisk vård på romani eller samiska. Den är också oroad över den otillräckliga nivån av utbildningstjänster och fritidsaktiviteter på romani och samiska och att sådana tjänster och aktiviteter på samiska är begränsade till deras huvudsakliga boningsorter. 63. Kommittén rekommenderar att den fördragsslutande staten (a) övervakar och utvärderar integrationen av romska och samiska barns rättigheter i riksomfattande planer och program, (b) säkerställer att romska och samiska barn har rätt till kultursensitiv utbildning och hälso- och sjukvårdstjänster på sitt eget

	children who live outside the Sami homeland; (c) Cooperate more closely with the Swedish and Norwegian governments, inter alia concerning school curricula, teacher training, producing teacher materials and providing media content for Sami children; (d) Take into account the Committee's general comment No. 11 (2009) on indigenous children and their rights under the Convention (CRC/C/GC/11); and (e) Ratify ILO Convention 169 concerning Indigenous and Tribal Peoples in Independent Countries.	ritekijät huomioiviin koulutus- ja terveydenhuoltopalveluihin omalla kielellään; c) tiivistää yhteistyötään Ruotsin ja Norjan hallitusten kanssa muun muassa asioissa, jotka koskevat koulujen opetussuunnitelmia, opettajien koulutusta, opettajien oppimateriaalin sekä mediasisällön tuottamista saamelaislapsia varten; d) ottaa huomioon komitean yleiskommentin no. 11 (2009) alkuperäiskansojen lapsista ja heidän yleissopimuksen mukaisista oikeuksistaan (CRC/C/GC/11); ja e) ratifioi ILO:n yleissopimuksen no. 169 itsenäisten maiden alkuperäis- ja heimokansoista.	språk, också för sådana samiska barn som bor utanför de samiska områdena, (c) samarbetar närmare med de svenska och norska regeringarna, bl.a. när det gäller läroplaner, lärarutbildning, produktion av material för lärare och erbjudande av medieinnehåll för samiska barn, (d) beaktar kommitténs allmänna kommentar nr 11 (2009) om ursprungsfolkens barn och deras rättigheter enligt konventionen (CRC/C/GC/11), och (e) ratificerar Internationella arbetsorganisationens (ILO) konvention nr 169 om ursprungsfolk och stamfolk i självstyrande länder.
YK:N IHMISOIKEUSNEUVOSTON UPR-TYÖRYHMÄN VIIMEISIMMÄT SAAMELAISIA KOSKEVAT SUOSITUKSET			
	Alkuperäinen englanninkielinen	Suomenkielinen käännös	Ruotsinkielinen käännös
Yleismaailmallista määrää- kaistarkastelua (UPR) käsit- televän työryhmän raportti A/HRC/36/8, hyväksytty ihmisoikeusneu- vostossa 21.9.2017	100.3 Promptly ratify the International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families and the ILO Indigenous and Tribal Peoples Convention, 1989 (No. 169) (Guatemala);	100.3 Ratifioi viipymättä kansainvälisen yleissopimuksen kaikkien siirtotyöntekijöiden ja heidän perheenjäsentensä oikeuksien suojelusta sekä Kansainvälisen työjärjestön ILO:n yleissopimuksen nro 169 itsenäisten maiden alkuperäis- ja	100.3 Ofördröjligen ratificerar den internationella konventionen till skydd för migrerande arbetares och deras familjers rättigheter samt Internationella arbetsorganisationen ILO:s konvention nr 169 om ursprungsfolk och stamfolk

	100.12 In accordance with the commitment made after the universal periodic review of 2012, ratify the International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance; the ILO Indigenous and Tribal Peoples Convention 1989, (No. 169); and the International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families (Bolivarian Republic of Venezuela); 100.14 Ratify the International Labour Organization Indigenous and Tribal Peoples Convention, 1989 (No. 169) (Mexico); 100.15 Engage the Sami people in the ratification process of the ILO Indigenous and Tribal Peoples Convention, 1989 (No. 169) (Norway); 100.16 Consider ratifying the International Labour Organization Indigenous and Tribal Peoples	heimokansoista (Guatemala); 100.12 Ratifioi vuoden 2012 yleismaailmallisen määrääaikaistarkastelun (UPR-tarkastelun) jälkeen saavutetun kompromissin mukaisesti kansainvälisen yleissopimuksen kaikkien ihmisten suojelemiseksi tahdonvastaiselta katoamiselta, ILO:n yleissopimuksen nro 169 itsenäisten maiden alkuperäis- ja heimokansoista sekä kansainvälisen yleissopimuksen kaikkien siirtotyöntekijöiden ja heidän perheenjäsentensä oikeuksien suojelusta (Venezuelan bolivariaaninen tasavalta); 100.14 ratifioi kansainvälisen työjärjestön yleissopimuksen nro 169 itsenäisten maiden alkuperäis- ja heimokansoista (Meksiko); 100.15 Osallistaa saamelaiset ILO:n itsenäisten maiden alkuperäis- ja heimokansoista tehdyn yleissopimuksen nro 169 ratifioimisprosessiin (Norja); 100.16 Harkitsee kansainvälisen työjärjestön yleissopimuksen nro 169	(Guatemala); 100.12 Ratificerar, i enlighet med den kompromiss som nåddes efter den allmänna återkommande utvärderingen (UPR) 2012, den internationella konventionen till skydd för alla människor mot påtvingade försvinnanden, ILO:s konvention nr 169 om ursprungsfolk och stamfolk samt den internationella konventionen till skydd för migrerande arbetares och deras familjers rättigheter (Bolivarianska republiken Venezuela); 100.14 Ratificerar Internationella arbetsorganisationens konvention nr 169 om ursprungsfolk och stamfolk (Mexiko); 100.15 Involverar samerna i processen för ratificering av ILO:s konvention nr 169 om ursprungsfolk och stamfolk (Norge); 100.16 Överväger ratificering av Internationella arbetsorganisationens konvention
--	--	--	--

	Convention, 1989 (No. 169) (Peru); 100.63 Enhance efforts to curb hate crimes against certain religious communities, ethnic groups and other minorities including indigenous people (India); 100.139 Establish and promote culturally sensitive initiatives to provide services for minority groups such as Roma and Sami and for migrants and refugees (Maldives); 100.143 Protect the economic, social and cultural rights of the Sami people from the negative effects that may result from logging and other activities carried out by private agents (Guatemala);	ratifioimista (Peru); 100.63 Tehostaa toimia, joilla hillitään viharikoksia tiettyjä uskonnollisia yhteisöjä, etnisiä ryhmiä ja muita vähemmistöjä vastaan, mukaan lukien alkuperäiskansat (Intia); 100.139 Laatii ja edistää eri kulttuurit huomioon ottavia hankkeita, joissa tarjotaan palveluja vähemmistöryhmille, kuten romaneille ja saamelaisille sekä maahanmuuttajille ja pakolaisille (Malediivit); 100.143 Suojelee saamelaisten taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia sellaisilta kielteisiltä vaikutuksilta, joita yksityisten toimijoiden suorittamista hakkuista ja muusta toiminnasta voi seurata (Guatemala);	nr 169 (Peru); 100.63 Effektiverar åtgärder för att tygla hatbrott som riktar sig mot vissa religiösa samfund, etniska grupper och andra minoriteter, däribland ursprungsfolk (Indien); 100.139 Upprättar och främjar projekt som beaktar olika kulturer och tillhandahåller tjänster för minoritetsgrupper, såsom romer och samer, samt för invandrare och flyktingar (Maldiverna); 100.143 Skyddar samernas ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter från sådana negativa influenser som kan följa på privata aktörers hyggen och annan verksamhet (Guatemala);
--	--	--	---

YK:N ALKUPERÄISKANSOJEN OIKEUKSIEN ERITYISRAPORTOIJAN VIIMEISIMMÄT SAAMELAISIA KOSKEVAT SUOSITUKSET			
	Alkuperäinen englanninkielinen	Suomenkielinen käännös	Ruotsinkielinen käännös
YK:n alkuperäiskansojen oikeuksia käsittelevän erityisraportoijan raportti saamelaiden ihmisoikeustilanteesta Norjan, Ruotsin ja Suomen saamelaisalueilla A/HRC/33/42/Add.3, julkaistu 9.8.2016	Conclusions and recommendations 73. For the Sami people, rights over their lands and resources are the sine qua non conditions for their long-term well-being and a prerequisite for them to be able to continue to exist as a distinct people. Those rights do not appear to be sufficiently established, implemented or judicially protected in Norway, Sweden or Finland, resulting in their perpetual insecurity and instability. While the Special Rapporteur appreciates that natural resource investments are of key importance for the domestic economies of the three countries, it is her view that their ambition to promote mining in a socially and ecologically sustainable manner cannot be achieved as long as Sami rights are not adequately reflected and safeguarded in the legislation that regulates natural resource extraction.	Päätelmät ja suositukset 73. Oikeus omiin maihin ja luonnonvaroihin on saamelaisille heidän pitkäaikaisen hyvinvointinsa välttämättömä edellytys ja perusedellytys sille, että he voivat edelleen säilyä erillisenä kansana. Vaikuttaa siltä, että Norjassa, Ruotsissa ja Suomessa näiden oikeuksien tunnustaminen, täytäntöönpano ja juridinen suojelu ovat riittämättömiä, mikä aiheuttaa jatkuvaa epävarmuutta ja -vakautta. Erityisraportoiija ymmärtää toki luonnonvaroihin liittyvien investointien erityisen tärkeyden tutkittujen kolmen maan taloudelle. Hänen näkemyksensä mukaan maat eivät kuitenkaan pysty saavuttamaan tavoitteitaan edistää kaivos-toimintaansa sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväällä tavalla, mikäli saamelaisten oikeuksia ei oteta riittävästi huomioon eikä niitä suojella luonnonvarojen hyödyntämistä säätelevässä lainsäädännössä.	-
	75. In Finland, the Mining Act shows that the Government is responding to concerns raised by the Sami people.	75. Suomen kaivoslaki osoittaa, että maan hallitus pyrkii vastaamaan saamelaisten esittämiin huoliin.	

	However, in practice the Act appears to have fallen short of its stated objective to ensure that mining activities and gold panning are adapted “so as to secure the rights of the Sami as an indigenous people”. The Special Rapporteur also notes that the 2016 Finnish Forest and Park Enterprise Act will have a significant impact on the Sami people, and that removing safeguards for the Sami people is not in line with international human rights obligations with respect to the Sami people. C. Finland 85. The Special Rapporteur encourages the Government to reopen negotiations with the Sami Parliament on amendments to the Sami Parliament Act and to jointly develop a final and mutually acceptable proposal that addresses the full range of issues, including those relating to identification of a person as Sami for the purpose of registering on the electoral register.	Käytännössä vaikuttaa kuitenkin siltä, ettei laki riitä täyttämään siinä esitettyä tavoitetta sen varmistamisesta, että kaivostoiminta ja kullanhuuhdonta sovitetaan yhteen ”sitien, että saamelaiden oikeudet alkuperäiskansana turvataan”. Erityisraportoija huomauttaa myös, että vuoden 2016 lailla Metsähallituksesta on merkittäviä vaikutuksia saamelaisiin ja että saamelaisia koskevien suojelupykälien poistaminen ei ole saamelaisia koskevien kansainvälisten ihmisoikeustoumusten mukainen. C. Suomi 85. Erityisraportoija kehottaa hallitusta aloittamaan uudelleen neuvottelut saamelaiskäräjien kanssa saamelaiskäräjistä annettuun lakiin tehtävistä muutoksista ja kehittämään yhdessä sen kanssa lopullisen ja molempien osapuolten kannalta hyväksyttävän ehdotuksen, joka ottaa kantaa kaikkiin asioihin, myös niihin, jotka koskevat esimerkiksi saamelaismääritelmää vaaliluetteloön rekisteröitymistä varten.	
--	--	--	--

	86. Finland should, as a matter of priority, revise the Reindeer Husbandry Act and introduce special protection for Sami reindeer husbandry given the centrality of that means of livelihood to the culture of the Sami people. 87. In consultation with the Sami Parliament, Finland should continue to assess why the Mining Act is not being enforced effectively and what additional measures may be taken to reasonably correct that situation. 88. In order to ensure that the human rights of the Sami people are not eroded by the implementation of the Finnish Forest and Park Enterprise Act, the Sami Parliament and the Skolt Sami Village Council, as well as affected Sami communities, should be ensured a strengthened voice in related processes. At a minimum, the membership of the municipal boards provided for in the Act should have full and effective representation of the Sami people and a clearly defined mandate to assess any potential impacts of activities on the Sami people's rights to maintain and develop their own language and culture prior to approving any permits, to refrain from granting such permits if the activities risk undermining conditions	86. Suomen tulisi ensisijaisena toimenaan muuttaa poronhoitolakiaan ja asettaa saamelainen poronhoitotapa erityissuojelukseen, koska kyseisellä elinkeinolla on niin keskeinen asema saamelaiskulttuurissa. 87. Suomen tulisi saamelaiskäräjien kanssa käytävien neuvotteluiden kautta jatkaa sen arvioimista, miksi kaivoslakia ei toteuteta tehokkaasti ja mihin kohtuullisiin lisätoimiin voitaisiin ryhtyä tilanteen korjaamiseksi. 88. Jotta voitaisiin varmistaa se, ettei Metsähallituksesta annetun lain täytäntöönpano rapauta saamelaisten ihmisoikeuksia, saamelaiskäräjille, kolttien kyläkokoukselle sekä asianosaisille saamelaisyhteisöille tulisi taata aiempaa suurempi sananvalta asiaan liittyvissä prosesseissa. Vähintään laissa asetettuihin kuntakohtaisiin toimikuntiin tulisi tulla täysi ja tehokas saamelaistedustus ja edustajille tulisi antaa selkeästi määriteltä valtuutus arvioida kaikkien toimien mahdollisia vaikutuksia saamelaisten oikeuteen ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan ennen kuin mitään lupia myönnetään. Tällaisten lupien myöntämisestä tulisi pidättäytyä kokonaan, jos	
--	---	---	--

	for Sami or Skolt livelihoods and culture, or if they will cause considerable harm to reindeer herding. 89. As a matter of priority, Finland should ensure that the revival programme for the Sami languages receives adequate and long-term funding and that its implementation is evaluated annually, and is reported on to United Nations human rights mechanisms in the context of treaty body reviews. Finland should address the shortage of Sami teachers and education material, especially in the numerically smaller Skolt and Ánar Sami languages, and ensure that distance learning receives additional funding. In close consultation with the Sami Parliament, Finland should develop a Sami teaching curriculum for education in the Sami homeland and work with the Sami Parliament in preparing and approving the national school curriculum to ensure that it includes sufficient and accurate guidance on Sami history and culture.	on olemassa vaara, että toiminta horjuttaa saamelaisten tai kolttien elinkeinojen ja kulttuurin harjoittamisolosuhteita tai jos ne aiheuttavat merkittävää vahinkoa poronhoidolle. 89. Suomen tulisi ensisijaisena asiana varmistaa, että saamen kielen elvytysohjelma saa riittävää ja pitkäaikaista rahoitusta, että sen toteutusta arvioidaan vuosittain ja että siitä raportoidaan edelleen YK:n ihmisoikeusmekanismeille sopimusvalvontaelinten arvioinnin yhteydessä. Suomen tulisi puuttua saamenkielisten opettajien ja oppimateriaalien puutteeseen erityisesti lukumäärältään pienempien koltan- ja inarinsaamen osalta ja varmistaa, että etäopimiselle annetaan lisärahoitusta. Läheisessä yhteistyössä saamelaiskäräjien kanssa Suomen tulisi kehittää saamelaista opetussuunnitelmaa saamelaisten kotiseutualueella annettavaa opetusta varten ja valmistella ja hyväksyä kansallinen opetussuunnitelma yhdessä saamelaiskäräjien kanssa sen varmistamiseksi, että siihen sisältyy riittävästi saamelaisen historiaa ja kulttuuria koskevaa opetusta ja että se on paikkansapitävää.	
--	--	--	--

EUROOPAN RASISMIN JA SUVAITSEMATTOMUUDEN VASTAINEN KOMISSIO (ECRI)			
	Alkuperäinen englanninkielinen	Suomenkielinen käännös	Ruotsinkielinen käännös
Euroopan rasismien ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission kolmas Suomea koskeva raportti CRI(2019)38, hyväksytty 18.6.2019	45. ECRI recommends that the authorities reinforce their responses against hate speech by setting up an inter-institutional working group to develop a comprehensive strategy to tackle effectively the problem of racist and homo-/transphobic hate speech. This group should include the relevant authorities, as well as equality bodies, civil society organisations and, as much as possible, media representatives. This strategy should make effective use of ECRI's General Policy Recommendation No.15 on Combating Hate Speech.	45. ECRI suosittaa, että viranomaiset vahvistavat vihapuheen vastaista reagointiaan perustamalla eri viranomaistahojen välisen työryhmän laatimaan kokonaisvaltaisen strategiana rasismin ja homo/transfobisen vihapuheen muodostamaan ongelmaan puuttumiseksi tehokkaalla tavalla. Ryhmään tulisi kuulua asianomaisia viranomaisia sekä tasa-arvoelimiä, kansalaisjärjestöjä ja mahdollisuuksien mukaan joukko- viestintä edustajia. Strategiassa tulisi tehokkaasti hyödyntää ECRI:n yleistä politiikkaa koskevaa suositusta nro 15 vihapuheen torjunnasta.	
	68. ECRI reiterates its recommendation that the Finnish authorities consider ways of implementing a consistent and comprehensive system for collecting disaggregated data to monitor the situation of groups of concern to it, by using information broken down by categories such as ethnic origin, language, religion, gender and citizenship. The data should be gathered in various areas of public action with the authorities ensuring strict compliance with the	68. ECRI toistaa suosituksensa, että Suomen viranomaiset pohtivat tapoja saattaa voimaan yhtenäinen ja kattava tietojenkeräysjärjestelmä, jolla voidaan seurata ECRI:n huomion kohteena olevien ryhmien tilannetta käyttämällä tietoja luokiteltuina etnisen alkuperän, kielen, uskonnon ja kansallisuuden mukaan. Tietoja pitäisi kerätä julkisen toiminnan eri osaluonteilta, ja viranomaisten tulisi var-	

	principles of confidentiality, informed consent and voluntary self-identification of persons. The system should also take account of the possible existence of multiple or intersectional discrimination. 90. ECRI reiterates its recommendation that the authorities take measures to teach the Sámi culture and their contribution to the country in schools, drawing on ECRI's GPR No. 10, and conduct campaigns to increase the awareness of Sámi culture among the majority population. Furthermore, the authorities should make a determined effort to persuade relevant local authorities to actively participate in research and dialogue aimed at improving the social integration of members of the Sámi community.	mistaa niitä koskeva tiukka luottamuksellisuuden, ilmoitetun ennakkosuostumuksen ja omaehtoisen itseidentifikaation periaatteiden noudattaminen. Järjestelmän tulisi ottaa myös huomioon kaksi- tai moniperusteisen syrjinnän mahdollisuus. 90. ECRI toistaa suosituksensa, että Suomen viranomaiset ryhtyvät toimenpiteisiin saamelaiskulttuurin ja tämän vähemmistön merkityksen käsittelemiseksi kouluopetuksessa hyödyntäen ECRI:n yleistä politiikkaa koskevaa suositusta nro 10 ja käynnistävät kampanjoita saamelaiskansaa koskevan yleisen tietoisuuden lisäämiseksi enemmistön piirissä. Lisäksi viranomaisten tulisi päättäväisesti ponnistella saadakseen asianomaiset paikallisviranomaiset osallistumaan aktiivisesti saamelaisyhteisön jäsenten sosiaaliseen osallistamiseen tähtäävään tutkimukseen ja vuoropuheluun.	
--	---	--	--

EUROOPAN NEUVOSTON IHMISOIKEUSVALTUUTETTU			
Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutetun Nils Muižnieksin Suomea koskeva raportti CommDH(2012)27, julkaistu 25.9.2012	Alkuperäinen englanninkielinen	Suomenkielinen käännös	Ruotsinkielinen käännös
	3.3 Conclusions and recommendations 122. The Finnish Constitution has recognised the Sámi as an indigenous people and conferred upon them specific rights in the cultural and linguistic spheres. However, this recognition has not yet been extended to land rights or rights for reindeer herding, although the UN Declaration on the Rights of Indigenous Peoples and the International Labour Organization Convention No. 169 clearly provide for rights in these areas. The Commissioner notes that the preparations for the Finnish ratification of the ILO Convention No. 169 have already taken over two decades. The central issue is that special measures are required to ensure the enjoyment of economic and cultural rights by the Sámi as an indigenous people. Under international human rights law, special measures can be authorised in such a situation, as long as they remain proportionate to the legitimate aims pursued. The Commissioner would like to stress that the ratification process should not be viewed as a zero-sum game, as the land usu-	3.3 Päätelemät ja suosituksu 122. Suomen perustuslaki on tunnustanut saamelaiden aseman Suomen alkuperäiskansana ja taannut heille erityiset kulttuuriset ja kielelliset oikeudet. Oikeuksien tunnustaminen ei kuitenkaan toistaiseksi ole ulottunut maanomistus- eikä poronhoito-oikeuksiin, vaikka YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista ja ILO:n sopimus nro 169 selvästi antavat oikeuksia näillä alueilla. Ihmisoikeusvaltuutettu huomauttaa, että Suomen valmistelut ILO:n sopimuksen nro 169 ratifioimiseksi ovat kestäneet jo yli 20 vuotta. Keskeinen kysymys ovat erityistoimenpiteet, joita saamelaiden taloudellisten ja kulttuuristen alkuperäiskansaoikeuksien varmistaminen edellyttää. Kansainvälisen ihmisoikeuslainsäädännön mukaan erityistoimenpiteet voivat olla perusteltuja kyseisessä tilanteessa edellyttäen, että ne ovat oikeassa suhteessa tavoiteltuihin hyväksyttäviiin päämääriin nähden. Ihmisoikeusvaltuutettu haluaa myös painottaa, että ratifiointimenettelyä ei tule	

	fruct rights of the majority population and their right to exercise their livelihoods would also have to be taken into account. 123. The Commissioner urges Finland to ratify ILO Convention No. 169, and to recognise the Sámi usufruct rights to land and to reindeer herding in the traditional manner. Close cooperation between the different ministries is essential for addressing the remaining needs for legislative reform in a coherent manner. This would also facilitate discussions with Sámi representatives, who should be closely involved in the ratification process. The proposal to set up a joint working group between the Finnish and Sámi Parliaments to pursue ratification merits serious consideration. The current reform of <i>Metsähallitus</i> provides another opportunity for innovative solutions to the issues concerned. The on-going negotiations for the Nordic Sámi Convention underscore the inter-state dimension of the Sámi issue and may highlight positive practices and possibilities for a harmonised approach.	katsoa vain nollasummapelinä, sillä valtaväestön nautintaoikeudet ja heidän oikeutensa harjoittaa elinkeinojaan tulisi ottaa huomioon. 123. Ihmisoikeusvaltuutettu kehottaa Suomea ratifioimaan ILO:n sopimuksen nro 169 ja tunnustamaan saamelaisten maankäyttöoikeudet ja oikeuden harjoittaa perinteistä poronhoitoa. Muiden lakiuudistustarpeiden yhtenäinen käsittely edellyttää eri ministeriöiden tiivistä yhteistyötä. Tämä helpottaisi myös neuvotteluja saamelaisedustajien kanssa, joilla on oltava merkittävä rooli ratifiointiprosessissa. Ehdotus eduskunnan ja saamelaiskäräjien yhteisen ratifiointityöryhmän perustamisesta on todella harkitsemisen arvoinen. Metsähallituksen uudistaminen tarjoaa myös mahdollisuuden löytää innovatiivisia ratkaisuja esillä oleviin kysymyksiin. Meneillään olevissa neuvotteluissa pohjoismaisen saamelais sopimuksen aikaansaamiseksi painotetaan, että saamelaiskysymys ylittää valtioiden rajat, ja neuvotteluissa saatetaan korostaa myönteisiä käytäntöjä ja mahdollisuuksia yhdenmukaistettuun lähestymistapaan.	
--	---	---	--